

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«دانش خانواده و جمعیت»

نام و نام خانوادگی:

منیره جعفری

مدرس:

استاد سرکار خانم محبوبه ابرار منش

ورودی ۹۹

مهمترین و کهن ترین نهاد اجتماعی چیست؟ (خانواده)
نهاد خانواده از چه طریق ایجاد میشود؟ (نهاد خانواده شامل افرادی است که از طریق پیوند زناشویی، فرزندآوری که در ارتباط متقابل هستند و فرهنگ مشترکی را پدید می آورند)
خانواده گروهی هستند که فرهنگ مشترکی را پدید می آورند و در ارتباط متقابل هستند
از نظر اسلام خانواده گروهی که از طریق نسب و سبب و رضا (یا شیرخوارگی) در ارتباط متقابل بوده و فرهنگ مشترکی را پدید می آورند.

معنی نیاز:

نیازهای انسان از نظر مظلوم یعنی فاصله بین وضعیت موجود تا فاصله وضعیت مطلوب
انواع نیازها:

۱_زیستی یا فیزیولوژیک: که شامل گرسنگی تشنگی، نیازهای جنسی و حفظ تعادل حیاتی بدن است.
۲_ایمنی: شامل احساس امنیت کردن در همه ابعاد یعنی شغل، درآمد و مسکن این نیازها زمانی مطرح می شود نیازهای فیزیولوژیکی تا حدی برآورده شود.

۳_تعلق و عشق شامل پیوند خوردن با دیگران و مورد قبول واقع شدن و مورد توجه قرار گرفتن است.

۴_عزت نفس: شامل احساس شایستگی، دریافت تایید و احترام از طرف دیگران است.

۵_نیازهای خودشکوفایی: شامل کمال یافتن انسان و شکوفا شدن کلیه استعدادهای بالقوه است.
کارکردهای خانواده در جامعه موثر :

۱_تنظیم روابط جنسی: خانواده مسئول ارضای نیازهای جنسی است و تولید مثل و فرزندآوری از وظایف آن است.

۲_جامعه پذیری کودکان: در فرایند جامعه پذیری؛ والدین مهارتها و آموزش های ضروری را به کودکان آموزش می دهند.

۳_حمایت اقتصادی و تقسیم کار: از عوامل مهم حفظ و بقای خانواده تقسیم کار بین زن و شوهر است.

طبق نظر پار سونز پدر نقش تامین نیازهای اقتصادی خانواده، تصمیم گیری های مهم و سرپرستی را دارد و مادر نقش تربیت، خانه داری ، مراقبت از کودکان و ارضای نیازهای عاطفی افراد خانواده را به عهده دارد.

۴_تدارک پایگاه اجتماعی: خانواده پایگاه اجتماعی را برای اعضای خود تدارک می بیند این پایگاه شامل؛ قومیت، نژاد و مذهب و طبقه اجتماعی است.

تشکیل خانواده از منظر قرآن و حدیث:

۱_تامین آرامش روانی: و من آیا ته آن خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا الیهما وجعل بینکم موده و رحمه
از نشانه های ما اینکه از جنس خودتان برایتان جفت هایی آفریدیم که شما در کنارشان آرامش داشته باشید و بین شما مودت و رحمت قرار دادیم.

«مودت یعنی محبت دو طرفه و رحمت یعنی بخشش و گذشت»

پس عشق و محبت، گذشت، تامین آرامش روانی، تامین نیازهای جنسی، فرزندآوری و معنا بخشی به زندگی از هدفهای تشکیل خانواده از منظره قرآن و حدیث است.

جلسه دوم: تشکیل خانواده پیش از ازدواج (نیازهای جوانروابط اجتماعی - روابط عاطفی با رعایت مرزهای اخلاقی - روابط عاطفی، جنسیروابط آزاد)

۲- نیاز جنسی: که از نیازهای اولیه و مهم ترین نیازهای زیستی نیاز جنسی است. قطعاً آنچه که می تواند این نیاز اساسی را پاسخ گوید ازدواج است اگر این نیاز و نیاز عاطفی به جز ازدواج پاسخ داده شود دختران و پسران با آسیبها و مشکلات بسیاری روبرو می شوند.

انواع رابطه با جنس مخالف به ۴ دسته تقسیم می شود: ۱- روابط اجتماعی

۲- روابط عاطفی با رعایت مرزهای اخلاقی

۳- روابط عاطفی، جنسی

۴- روابط آزاد

در روابط اجتماعی باید اصولی حاکم باشد

- اینکه گفتگو در مورد مطالب علمی و اجتماعی باشد.

- به محیط خلوت که امکان ورود دیگران نباشد نروند

- حریم را رعایت کنند

- روابط پنهانی ندارند (در مورد یکدیگر اطلاعات چندانی رد و بدل نکنند)

- موضوع صحبت هایشان درباره هدف رابطه است

- ارتباطشان فراتر از محدوده درس یا کار شکل نمی گیرد

اگر احساس کند دیگری رابطه را به هوس آلوده ساخته ارتباط را قطع کند.

تشکیل خانواده پیش از ازدواج:

نیازهای اساسی جوان عبارت است از: ۱- نیازهای عاطفی ۲- نیازهای جنسی که باید برآورده شود.

در ارتباط با نیاز عاطفی هر فردی هم به ارتباط و تعامل با دیگران نیازمند است و هم به محبت کردن و مورد محبت

واقع شدن؛ همانطور که در سلسله نیازهای مزلو گفته شد اینکه احساس تعلق بکند و مورد توجه قرار بگیرد نیاز به پیوند جویی

دارد و اینها نیازهای جوان است و یا نیازهای هر فرد انسانی است.

نیاز به جنس مخالف در جوانی به اوج خود می رسد. در آموزه های دینی برآورده شدن این نیاز را در چهارچوب ازدواج

توصیه کرده اند.

۲- روابط عاطفی با رعایت مرزهای اخلاقی: در طول رابطه فرد نسبت به طرف مقابل احساس مسئولیت می کند، تعهد

دارد

در طول ارتباط رفتارهای دو طرف نمایشی نیست هر فرد شخصیت واقعی خود را بروز می دهد.

در این رابطه هر مقدار زمان بگذرد رعایت مرزها بیشتر میشود هر دوی افراد در این رابطه به ازدواج می اندیشند.

نوع دیگر رفتارهای عاطفی جنسی هست؛ در این رابطه تعهد نیست، مسئولیت نیست، بیشتر به سمت رابطه جسمی

جنسی برده می شود. آسیب به هر دو طرف وارد می شود و اعتماد در این رابطه نیست، هیچ نوع تعهد رسمی و قانونی هم

وجود ندارد.

پیامدهای دوستی با جنس مخالف: ۱_

ایجاد اختلال در تمرکز فکری؛ در رابطه با جنس مخالف افراد دچارافت تحصیلی و عدم تمرکز در کار می شوند چون فکرشان مشغول است. ۲_ ایجاد ناراحتی های روحی میکند. این نوع رابطه در ماه های اولیه ممکنه همراه با هیجان باشد اما بعد از چند ماه نگرانی نسبت به آینده، احساس حقارت و ترس از دست دادن هست ۳ کاهش شانس ازدواج موفق؛ چون کسانی که در رابطه هستند کمتر اقدام به اینکه رابطه منجر به ازدواج بشه؛ اعتماد ندارند ۴. افزایش ازدواج های ناپایدار ۴_ آسیب به دختران ۵_ ارتکاب گناه این روابط نامشروع است و حرام و گناه آلود است.

۴_ روابط آزاد: پیامدهای آسیب زای این نوع روابط آسیب های روانی کاهش ازدواج و محرومیت آن و آسیب رساندن به زنان عقیف میشه، چون کسانی که مشتاق لذت و هوسرانی هستند در امیال افسارگسیخته خود هستند و بنابراین برای زنان عقیف آسیب زاست و چون همسرانشان با احساس خطر از دست دادن همسرانشان توسط دیگران و تصاحب به وسیله دیگران، سبب سردی روابط همسران و به دلیل گسترده بودن جاذبه های جنسی و سهولت و در دسترس بودن باعث میشه به سمت گزینه های دیگر بروند و این موضوع باعث سردی خانواده و همسران میشه

کاهش لذت جنسی: اگرچه ارتباط آزاد نیاز جنسی را برآورده میکند اما تجربه مکرر محرک های جنسی، آستانه تحریک جنسی را بالا برده و لذت واقعی را به مرور کاهش می دهد.

تنزل جایگاه زنان: در این جوامع جایگاه بسیاری از زنان از زنان از انسانی محترم به کالای جنسی عمومی تنزل پیدا میکند. و مردان به بسیاری از زنان به چشم یک کالا می نگرند تا از آن بهره ببرند و سپس رها کنند.

آسیب های مربوط به سلامت (هم جسمی هم روحی)

گسترش سوء استفاده جنسی و بلوغ زودرس محرومیت کودکان از حمایت پدر: ارتباط جنسی می تواند منجر به بارداری دختر شود و با سقط جنین؛ مرتکب جنایت بر علیه انسان کوچک و بی پناهی می شود و اگر نکند برای اثبات پدری مرد قطعی نیست

و عدم پذیرش در این رابطه است

توجه افراطی به مسائل جنسی؛ باعث میشه در جامعه هایی که تحریک جنسی فراوان باشد نیازهای انسان نادیده گرفته شود

بی توجهی به بسیاری از نیازهای انسانی

اخلاق نوین جنسی بسیاری از نیازهای غریزی انسان مثل نیاز به مهر ورزیدن پدران و مادرانه، نیاز به عشق ورزیدن و معشوق واقع شدن

نیاز غریزی به حیا و عفت ورزی و بسیاری از ارزش های اخلاقی دیگری است دچار آسیب می شود

بروز آسیب های معنوی روابط آزاد زن و مرد از مصادیق شهوترانی شمرده می شود بر اساس روایات اهل بیت شهوت گذرش گذرگاه شیطان است

و کسی که عقل او بر شهوتش غلبه کند برتر از آن ملائکه می گردد و کسی که شهوت او بر عقلش غلبه کند از چهارپایان پست تر خواهد شد.

جلسه سوم

تشکیل خانواده حین ازدواج

در این رابطه ازدواج و کارکردهای آن گفته می شود .

رایج ترین و بهترین نظریه اندیشمندان و ادیان برای پاسخ به نیاز انسان به جنس مخالف ارضای آن در چهارچوب ازدواج

است ازدواج کارکردهای فراوانی دارد، یکی از آن

۱_ تکامل شخصیت است؛ چون در این رابطه فرد تجربه پدر و مادر شدن و همسر شدن را که نوعی کمال شخصیت

است به دست می آورد. در این رابطه توسعه شخص و توسعه خود که از خود فردگرا خارج میشه و به دیگری توجه می کند و

عواطف لطیف انسانی به خاطر ازدواج شکوفا می شود. ۲_ کامل شدن ایمان : یکی از راه های ورود شیطان به ذهن و روان

آدمی غریزه جنسی است و ازدواج عامل تسکین این نیاز هست و ممکن است که اگر فرد ازدواج نکند در اثر گناه و فشار

نیازهای جنسی به گناه کشیده شود.

۳_ ایجاد آرامش روانی: نو (من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا الیها) ما از جنس خود شما برای شما زوج

های آفریدیم که باعث آرامش شما می شود باعث سکینه شما می شود و چون نزدیک ترین رابطه عاطفی بین زن و شوهر

است و این رابطه عاطفی باعث می شود که از ناآرامی و اضطراب در امان باشند و به آرامش برسند .

۴_ ارضای نیاز جنسی؛ یکی دیگر از کارکردهای ازدواج است رابطه جنسی به نشاط فردی و تسکین دردها و تنش های

بدن می انجامد.

۵_ کسب استقلال؛ مهمترین تحولات دوران جوانی استقلال است که با ازدواج این استقلال به رسمیت شناخته می شود.

۶_ تجربه مدیریت: جوان مستقل شده مدیریت خانه و خانواده را به عهده میگیرد.

۷_ بهره مندی از حمایت های گسترده: انسان تا قبل از ازدواج از حمایت های مادی و غیرمادی خانواده و بستگان خود

بهره مند است با ازدواج و تشکیل خانواده بر تعداد بستگان فرد افزوده می شود فامیل همسر او نیز در زمره بستگان او قرار می

گیرد بنابراین حمایت های خانواده ها را نیز دارد.

۸_ کسب اعتبار اجتماعی: ازدواج اعتبار اجتماعی خاصی به فرد می بخشد در واگذاری شغل، مسکن، وام و غیره معمولاً

تاهل یک الویت است.

۱۰_ ارضای میل اجتماعی:

ارضای میل به جاودانگی با فرزند دار شدن جاودانه می شود.

موانع ازدواج:

تسهیل ازدواج با موانع مختلفی روبرو است:

_یکی از موانع اشتغال به تحصیل است که باید این موانع تا حدودی مرتفع شود. یکی فاصله میان عقد و عروسی کمی

بیشتر شود در مسیر تحصیل به یکدیگر کمک کنند داماد در امور خانه به همسر خودش کمک کنه قانع باشند والدین و خانواده

از آنها حمایت کنند. و مدیریت کنند برنامه تحصیلی خودشان را.

_سطح تحصیلات امروزه سطح تحصیلات بسیاری از دختران بالاتر از سطح تحصیلات پسران است چون دختران وقت آزاد بیشتری دارند و درآمدزایی وظیفه اول آنها نیست در چنین شرایطی همسر شایسته باید به بلوغ فکری رسیده باشد و آمادگی پذیرش مدیریت خانواده را داشته باشد دوستدار دانش باشد مانع تحصیل همسرش نشود .
_مسائل اقتصادی:

مسائل اقتصادی؛ نباید مانع ازدواج شود اگر امکانات لازم ابتدایی وجود داشته باشد می توان برای ازدواج اقدام کرد در این زمینه باید به خدا توکل کرد در قرآن وعده فرموده وسیله ازدواج مجردها را فراهم کنید و اگر از فقر میترسند من آنها را بی نیاز می کنم و برای ایشان فراهم می کنم، باید سطح توقعات را پایین آورد و باید قناعت کرد.
برای ازدواج نباید طبقات بالایی در میزان مهریه جهیزیه و مسکن داشته باشیم.
آقایی که اقدام به ازدواج میکند اگر شغلی دارد درآمدی داشته باشد و توانایی کار داشته باشد در آینده پیشرفت خواهد کرد و درآمد اولیه نباید مانع ازدواج شود.

_خدمت سربازی؛ خدمت سربازی نباید مانعی برای ازدواج محسوب شود ضمن آنکه حمایت های والدین در دوره کوتاه سربازی به آنها کمک خواهد کرد.مرد در دوران سربازی در محل سکونت خود و همسرش خدمت میکند و میتواند ازدواج رسمی را بعد از دوران سربازی انجام دهند.
_طلاق پدر و مادر:

اگر طلاق پدر و مادرايجادشده باشد در این مورد برخی نگران جدایی دعواها و درگیری های والدین و تاثیر منفی آن بر دختر و پسر هستند حال آنکه این دعواها و اختلافات پنهانی و دور از چشم فرزندان بوده است عده ای نگران تاثیر منفی روابط عاطفی فرزندان طلاق هستند فکر می کنند مشکلات عاطفی پیدا کنند در حالیکه این خلا باوجود پدربزرگ و مادر بزرگ جبران شده. باید درباره این مسائل تحقیق بشه. علت طلاق والدین برای خانواده طرف مقابل توضیح داده بشه و این موضوع باعث میشه آنها موقعیت را بهتر درک کنند.
سوء سابقه والدین:

سوء سابقه والدین مانع ازدواج فرزندان نیست سایه بد نامی اعتیاد،حبس والدین نباید زندگی آینده فرزندان را تهدید کند چه بسا شخصیت او متمایز از فضای حاکم بر خانواده باشد و عبرت گرفته باشد.
سن: سن حقیقی انسان برآیند ای است از سه مولفه اصلی: ۱ سن شناسنامه ای یا سال تولد ۲سن زیستی یا بیولوژیکی ۳_سن روانی و عقلانی

گاه دو نفر دارای سن شناسنامه یکسان یا سن زیستی متفاوتی هستند وگاهی فردی که سن زیستی اش بالاتر باشد ولی از نظر سرزندگی ظاهر مناسبی داشته باشد و سرزنده باشد ممکن است سن شناسنامه اش پایین باشد ولی سن عقلی اش بالاتر باشد اینها همه تاثیر گذار است و اینکه فقط سن شناسنامه ای ملاک نباشد و باید سن بیولوژیکی و سن روان عقلانی را هم لحاظ کرد.

_بیماری والدین: چنانچه دختر یا پسر به دلیل بیماری پدر و مادر مجبور به مراقبت از آنها باشند چون بیمار هستند زوج و زوجه باید بپذیرند که از ابتدا تعهد داشته باشد که توانایی ماندن در کنار پدر و مادر پیر یا بیمار را دارند.
سختگیری در معیارهای ظاهری: هیچ فردی زیبایی مطلق ندارد.هیچ فردی زیبایی مطلق ندارد ازاین رو باید سطح توقع خود را نسبت به زیبایی همسر تعدیل کرد بنابراین انتظار بالا از زیبایی همسر را مانعی برای ازدواج نبایدقرار داد، زیبایی امری

شدنی است و فردی که برای ازدواج انتخاب میشود با آرایش، لباس و..... زیبا خواهد شد زیبایی امری ترکیبی است چه بسیار دختران خوش سخن، خوش اخلاق و پسران مهربان و فهمیده هستند همین تاثیر گذار است زیبایی نسبی است، مطلق نیست.

جلسه ۴

باورهای اشتباه (از موانع ازدواج)

انتخاب همسر شایسته: بعد از رفع موانع ازدواج مهمترین مسئله انتخاب صحیح شریک زندگی است. معیارهای همسرگزینی؛ اسلام به معیار اساسی تاکید دارد. ۱- همتایی و همانندی: باور ها یکی باشد از نظر ظاهر تناسب داشته باشند از نظر موقعیت اجتماعی، از نظر فرهنگی مناسب باشند هم کفو باشند (تعالیم اسلام به هم کفو بودن تاکید دارد) ۲- خوش اخلاقی، سازگاری در زندگی، تفاهم سلامت جسمی و روانی در پرتو اخلاق نیکو فراهم شود.

۳- سلامت:

سلامت جسمی و روانی؛ اینکه خودشناسی کنیم در خودشناسی ما نیازها را متوجه می شویم به چه چیزی اهمیت می دهیم چه کسانی راهم شان خود می دانیم با چه کسی می توانیم ازدواج درست و به جایی داشته باشیم.

راه های شناخت فرد مناسب برای ازدواج مهمترین روش ها:

۱- گفتگو با طرح سوالات دقیق ۲- دقت در گفتار و رفتار ۳- تحقیق از دوستان صمیمی، بستگان، همکاران و معرفان ۴- مشورت با افراد آگاه و دلسوز و مطمئن.

رعایت اصول اساسی در ازدواج:

پرهیز از انتخاب احساسی؛ برای اینکه اصولی برای ازدواج رعایت شود باید برای ازدواج احساس خوشایند داشته باشیم بر دل هم بنشینیم نه این که فقط برای ترحم و دلسوزی و رهایی از برخی مشکلات خانوادگی ازدواج صورت گیرد انتخاب درستی داشته باشیم - احساس خوشایند ی داشته باشیم - ملاک های اصلی و فرعی را جدا کنیم.

به یک جمع بندی درست برسیم هیچکس تمام امتیازات را ندارد پس باید ببینیم ملاک های اصلی ما برای ازدواج چیست. به نظر خانواده ها اهمیت بدهیم و اگر خودمان با درک بالا و عقلانیت را حاکم کنیم نه احساسات زودگذر را به خانواده به قبولانیم که این ازدواج ازدواج درستی است.

و اینکه مشورت باید کرد تا از تجربیات دیگران استفاده کنیم و اینکه از یک مشاور آگاه و توانا کمک بگیریم.

ترس از محدود شدن آزادی های دوران مجردی: در صورتی که حس عدم آزادی به وجود نیاید بهتر است طرح تازه ای برای روابط با دوستان در نظر گرفته شود تا از روابط دوره مجردی در حد متعادل استفاده گردد.

ترس از مشکلات زندگی: اینکه فرد بتواند خود را قوی حس کند، اعتماد به نفس داشته باشد، امید داشته باشد، افزایش امید باعث کاهش ترس می شود.

مشورت با افراد موفق برای کار و برای کاهش ترس از مواجهه با مشکلات زندگی موثر است.

در انتخاب شریک زندگی باید به توانایی های او توجه شود که او هم فردی مثبت و امیدواری باشد که در کنار هم بتوانند بر مشکلات فائق آیند.

مقایسه با دیگران:

اینکه افراد دائماً خود را با دیگران مقایسه کنند و به توانمندی‌ها و محدودیت‌های خود توجه نکنند؛ با فامیل یا سایر دوستان مقایسه کنند و مواردی که برای انتخاب شریک زندگی هست را منوط به این کنند که دیگران چه نوع ازدواجی کرده‌اند با چه موقعیتی، ازدواجی مناسب و به همین دلیل این موضوع باعث می‌شود موقعیت از دست برود. فقط ظاهر نیست فقط موقعیت مالی نیست باید شغل مناسب شغل مناسب، توانایی‌های اداره کردن یک زندگی را داشته باشد و هم کفو باشند کافیست.

فرضا کسانی که در فامیل و دوستان ازدواج بالایی داشته باشند پس مقایسه ممکن است موقعیت‌های مناسب از دست برود؛ به محدودیت‌ها و ویژگی‌های خود توجه کنیم.

تاکید بر ازدواج خواهر بزرگتر:

اگر خواهر بزرگتر راضی باشد خواهر کوچکتر میتواند ازدواج کند در حالی که باعث سرشکستگی او نشود و احساس بدی پیدا نشود پس خواهر کوچکتر میتواند ازدواج کند که موقعیت خود را از دست ندهد.

اختلاف نظرهای سیاسی: الفاختلاف در ایده‌های سیاسی مانع ازدواج نیست اگر یک دختر و پسر در کلیات اعتقادات سیاسی با هم مخالف و در تضاد هم نباشند.

ب- هر دو یا یکی از آنها تعصب سیاسی نداشته باشد.

ج- دیدگاه سیاسی خود را با مسائل خانوادگی در نیامیزند.

تفاوت فرهنگی:

فرد قبل از ازدواج باید با فرهنگ و آداب و رسوم طرف مقابل به خوبی آشنا شود اگر از قومیت‌ها باشد باید از فرهنگ آنها اطلاع داشته باشد اگر سطح تفاوت فرهنگی بسیار بالا بود این ازدواج چندان مناسب نیست زیرا بیشتر اختلافات ناشی از تفاوت اعتقادات و رفتارهای برخاسته از فرهنگ فرد است.

ازدواج با فرزند تک سرپرست:

فرزند تک سرپرست از وجود یک سرپرست محروم بوده است از این رو به توجه عاطفی بیشتری نیاز دارد باید به او توجه شود به دلیل نبود الگوی پدرانه یا مادرانه؛ همسر نیاز به زمان داشته باشد تا نقش مردانه یا زنانه را به خوبی ایفا کند چون از یکی محروم بوده است.

مخالفت والدین:

اگر پدر و مادر با ازدواج فرزند مخالف باشند ممکن است اول زندگی مشترک دچار اضطراب و تنش بشوند باید علت مخالفت آنها را جویا شود یا از فرد بی طرف که دلایل او را درک می‌کند و می‌پذیرد و یا از فرد نفوذ دار استفاده کند برای میانجیگری و متقاعد کردن پدر و مادر یا از مشاور یا فرد ذیصلاح استفاده کند بر محبت به احترام خود بیفزاید و محبت و رضایت آنها را جلب کند.

نیافتن فرد مناسب:

امروزه به دلیل کمرنگ شدن ارتباط‌های فامیلی و کاهش ارتباطات اجتماعی و عدم احساس مسئولیت بستگان دوستان و آشنایان در معرفی دختر و پسرهای هم‌شان یکی از موانع ازدواج نیافتن فرد مناسب است و اینکه بر این باورند که خودشان پیدا کنند فرد برای اینکه بتواند فردی مناسب را انتخاب کند باید بعضی از معیارهای فردی را کنار بگذارد و اولویت‌های خود را در نظر بگیرد.

ازدواج فامیلی:

که باید از مشاور ژنتیکی استفاده کنند و ازدواج بر اساس انتخاب عاقلانه انجام شود نه فقط پیروی از آداب و رسوم بودن. هم کفو بودن همدیگر را حس کنند چه از نظر فرهنگی و چه از نظر اخلاقی و بعد ازدواج کنند.

ازدواج با سرپرست خانواده:

دختر یا پسری که سرپرست خانواده باشد یعنی ممکن است یکی از والدین خود را از دست داده باشد بنابراین مسئولیت دارد با آنها زندگی کند؛ این موضوع نباید مانع ازدواج باشد با این فردی که قرار است ازدواج کنند این مباحث در میان گذاشته شود که مشکلی ایجاد نشود.

تعداد زیاد جمعیت اعضای خانواده:

ازدواج با فردی که خانواده پر جمعیت دارد مانعی برای ازدواج نیست و اینکه الان افراد می خواهند تعداد افراد محدود تر باشد ارتباط اجتماعی کمتر باشد هزینه ها کمتر باشد رفت آمد ها کمتر باشد در صورتی که روابط عاطفی و محبت بیشتری در خانواده های پر جمعیت وجود دارد افرادی در خانواده هستند که همراه و یاور همیشگی هستند بیشتر کمک میکنند افراد قانع تر و سازگار تر هستند. تعامل اجتماعی این گونه از فرزندان بهتر است و توان مدیریتی بهتری برای مسائل دارند.

تحکیم خانواده: _ دینداری باعث ایجاد وفاق در تابع باید ها و نبایدهای زندگی خانوادگی، تابع دستور های الهی هستند تعهد در برابر مسئولیت ها دارند. رعایت حرام و حلال الهی

کسی که ایمان دارد غیبت، تهمت، سخن چینی برایش حرام است

شراب خواری و دروغگویی برای فرد دین دار حرام است. اعتقاد به نظارت الهی در روابط با خانواده دارد از ظلم کردن به همسر به خاطر عذاب الهی دوری میکند.

_ محبت به اعضای خانواده: رابطه اعضای خانواده؛ رابطه عاطفی همسران رابطه ای دوسویه است که در نگاه و کلام و رفتار بروز می کند امام صادق می فرماید باید میان همسران پیام رسانی شود سوال شد مقصود شما از پیام رسانی چیست فرمودند بوسه و سخن ابراز محبت باعث دلگرمی اعضای خانواده است. بهره مند شدن فرزندان از حمایت، نشاط و شادابی خانواده دلگرمی، کسب و کار، شکوفایی استعداد ها و لذت بردن از زندگی.

_ خوش گفتاری ارتباط کلامی مناسب خوب گوش دادن و محترمانه صحبت کردن.

ارضای صحیح نیاز جنسی _

از جمله اهداف مهم ازدواج ارضای نیاز جنسی است که نیازهای جنسی همسر باید بهش توجه بشود تا آرامش در خانواده برقرار بشود تا افراد نیازی و کمبودی حسن نکنند چه مرد و چه زن باید به نیاز آنها توجه شود چون اگر که ترشح هورمون ها که محرک های جنسی هستند و در بدن ایجاد می شود اگر این محرک ها پاسخ داده نشود باعث مشکلات جسمی و روحی در افراد می شود، توجه به تفاوت جنسی زن و مرد بشود؛ مرد ها نسبت به محرک های جنسی سریعتر تحریک میشوند در مقابل نیاز جنسی کمتر مقاومت دارند و اگر نیاز جنسی آنها برآورده نشود آسیب پذیرتر هستند با این حال تمکین جنسی برای زن واجب است و هرگاه شوهر از همسر طلب نیاز جنسی بکند بر زن واجب است نیاز جنسی برآورده سازد مگر اینکه عذر شرعی یا عقلی داشته باشد.

تمکین زن باعث رضایتمندی مرد می شود و او را محبوب خود قرار می دهد بنابراین باید به تقاضای جنسی همسر حساس باشند. مردان و زنان باید هر دو پیام های جنسی همدیگر را درک کنند حتی اگر مستقیم نباشد و اینکه توجهی که به

این مسئله داشته باشند زندگی زناشویی آنها دلنشین و جذاب می‌شود و خویشتن داری جنسی از غیر همسر می‌کنند وقتی نیاز جنسی برطرف شده از غیر همسر نیازی نیست .

مدیریت اقتصادی

نیاز به خوراک، پوشاک، مسکن و آنچه سلامت و امنیت جسمانی و روانی فرد را تامین میکند از نیازهای اساسی انسان است

از این رو پس از تشکیل خانواده اعضای آن نیازمند برنامه ریزی صحیح برای تامین نیازها هستند .

قوانین کشور ؛ مسئولیت تامین مخارج زندگی را بر دوش شوهر نهاده است

بنابراین مردان باید در جهت کسب درآمد و مدیریت صحیح اقتصاد خانواده بکوشند زنان باید تلاش اقتصادی همسر خود را پاس بدارند و با شغلش سازگاری داشته باشند باید مصرف صحیح را به فرزندان آموزش دهند قناعت داشته باشند و اگر که شغل همسر شرافتمندانه و پولش از راه حلال باشد باید پاسدار آن شغل باشند و خانم‌ها حمایت کنند.

مسائل مربوط به اشتغال زنان :

مردان نباید همسر خود را مجبور به کار کنند مگر اینکه زن خود داوطلبانه به کاری مشغول شود

از این که در تامین مخارج زندگی کمک می‌کند از او تشکر کند

به او کمک کند تا از محیط مناسبی اشتغال یابد در کارهای خانه اگر بتواند با او همراهی کند احترام به همسر و خانواده اش از عوامل تحکیم خانواده است همه افراد در رابطه با دیگران نیازمند احترام هستند زن و شوهر به خاطر روابط عاطفی که دارند باید از هم احترام دریافت کنند محبت دریافت کنند و احترام به همسر و خانواده اش بگذارند و توجه کنند .

تفاوت های همسر:

زن ها ظریف تر از مردان هستند و مردان قوی تر و قدرت بدنی بیشتری دارند در خانواده مردان باید بخش سخت افزاری و زنان امور نرم افزاری خانواده را بر عهده بگیرند زن ها لطیف تر مردها خشن تر زن ها رابطه مدار مردها هدف مدار مردان کلی نگر جدی تر استدلالی تر و در سکوت می اندیشند زنان به جزئیات دقت بیشتری دارند خیال پردازی می کنند قدرت تکلم در زنان بیشتر است زنان شکایت می کنند از این که مردان شان کم صحبت می کنند در صورتی که مردان هم این نظر را دارند که زنان زیاد حرف میزنند زنان دوست دارند مورد توجه قرار بگیرند و اندیشه شان را علنی کنند.

رازداری

رازداری از نکات مهم تحکیم خانواده است آن ها شب و روز در کنار هم هستند از احوال رفتار یکدیگر مطلع هستند هر یک از آنان حافظ اسرار همسر خود و مسائل خانوادگی خود هستند. اسرار نباید به بیرون از خانه درز پیدا کند چرا که خداوند زن و شوهر را لباس یکدیگر معرفی کرده است آنها لباسی برای شما و شما لباسی برای آنان هستید یعنی...

«هَنْ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ» (سوره بقره آیه ۱۸۷)

جلسه ۶ ادامه تحکیم خانواده :

نقش والدین در خانواده :

وظایف مشترک پدر و مادر

رعایت اصول سلامت فرزند در دوران جنینی، تلاش برای بارداری و زایمان سالم، توجه به تغذیه کودک در دوران شیرخوارگی، کمک به استقلال فرزند، عشق و محبت به فرزندان تمهیداتی برای بازیهای سالم و سازنده، رشد دادن خصلت

هایی مانند اعتماد به نفس، نشاط روحی، صبر، امیدواری، صداقت، شجاعت، خوشرفتاری، مسئولیت پذیری، فراهم آوردن امکانات آموزشی، توانمندسازی برای روابط اجتماعی سالم و سازنده و در کل مراقبت، حمایت، و تربیت فرزندان.

۲_ تکالیف مشترک؛

۱_ حسن معاشرت؛

اسکان مشترک که در یک مکان با هم زندگی کنند طبق قانون مدنی اصل شماره ۳ ۱۱۰ والدین باید در یک مکان با هم و اسکان مشترک داشته باشند .

۲_ روابط جنسی متعارف ؛

قانون مدنی شماره ۱۱۳۰ چنانچه شوهر دچار سوء معاشرت شود که ادامه زندگی برایشان مشکل شود زن حق طلاق دارد ممکن است مرد یا زن با فرد دیگری رابطه جنسی برقرار کند یا ارتباط سوئی داشته باشند می توانند تقاضای طلاق کنند و از لحاظ شرعی هم مجازات های تعیین شده است.

۳_ خوش رفتاری

کلمات زیبا و احترام آمیز شوخ طبعی از مباحث خوش رفتاری است مشارکت در امور خانواده و همکاری در کارخانه داشته باشند .

۴_ وفاداری همسران؛ وفاداری همسران به یکدیگر هر نوع نگاه و گفتار و رابطه حرام با غیر همسر علاوه بر تیره شدن حرمت و رفتار باعث کدورت همسران میشود.

۵_ آنچه وفاداری را تقویت میکند عفاف است و برای مردان غیرت که در حوزه عفاف موثر است غیرت یعنی نگهبانی، نگهداری، پاسداری از آنچه را که دوست داریم و برایمان محرم است مثل کشور، مثل ناموس.

۶_ گذشت از خطاهای همسر؛

صبر برخطاها به معنی ظلم پذیری نیست به منظور حفظ حقوق فرزندان و آرامش آنهاست بنابراین برای حفظ آرامش خانواده گذشت و صبوری لازم است غفلت و تغافل بر خطاها، چشم بستن بر خطاها در حد و حدودی که امکان دارد.

۷_ حضانت فرزندان:

رسیدگی جسمی و عاطفی به فرزندان؛

رسیدگی جسمی و عاطفی به فرزندان؛ (قواانسکم واهلیکم نارا وعودها) حفظ کن خودت و خانواده ات را از آتش؛ یعنی نظارت داشته باش به رفتارهایی در حوزه اخلاق و دینی آنها.

۸_ وظایف والدین برای فرزندان:

مکلف در تربیت شان هستند حضانت و نگهداری فرزندان و شیردهی توسط مادر

۹_ پرداخت نفقه به نزدیکان

۱۰_ پرداخت نفقه به پدر و مادر نیازمند

۱۱_ پرداخت نفقه اولاد به عهده پدر است .

۱۲_ شروط ضمن عقد؛

اگر شوهر زن را بدون دلیل موجه طلاق دهد باید نصف دارایی اش به زوجه منتقل کند در جاهایی حق طلاق با زن است که این شروط ضمن عقد است اعتیاد، مواد مخدر، مشروبات الکلی، محکومیت قطعی به ۵ سال، ابتلا به بیماری های صعب العلاج از مواردی است که زن می تواند شروط ضمن عقد قرار بدهد و تقاضای طلاق کند.

حقوق اختصاصی مردان :

مدیریت خانواده، منع اشتغال زن در موارد خاص؛ در مواردی که با شئونات خانواده در تعارض باشد، تمکین زوجه اینکه نیازهای جنسی مرد را برآورده کند، ولایت بر فرزندان

حقوق اختصاصی برای زنان :

حق همبستری مرد؛ وظیفه دارد که این حق را ادا کند. حق نفقه؛

نفقه زن به عهده مرد است و حق مهریه که برای شروع ازدواج و برای تعهد ازدواج؛ که یک صدق و مهری ادا میشود. جلسه ۷

مسایل و مشکلات خانواده معاصر (۱) افزایش سن ازدواج ۲ افزایش اختلافات خانوادگی ۳_ ضعف کارآمدی خانواده) افزایش سن ازدواج؛ تفکر ماده گرایی، توقعات بالای اقتصادی، اشتغال به تحصیل، کم شدن قبح مجرد فرهنگ مصرف زده، مهاجرت و کاهش قداست و اهمیت خانواده. افزایش اختلافات خانوادگی: نبود شیوه های ارتباطی مثبت مانند همدلی، نبود تفاهم با همسر بی اعتمادی و کمی توجه به هر دو.

ضعف کارآمدی خانواده:

(۱_ عوامل شناختی

۲_ عوامل رفتاری)

۱_ عوامل شناختی :

فقدان اطلاعات مورد نیاز، نبود اراده و تلاش برای رسیدن به سعادت و خوشبختی در زندگی و اینکه انگیزه ای در این رابطه نباشد.

انحرافات شناختی

تقدس زدایی از ازدواج و خانواده

نسبیت گرایی در ارزشهای اخلاقی

نبودالگو

رفتار لیبرالیستی؛ یعنی آزادی کامل به طوری که ارزش ها و هنجارها حفظ نشود و اینکه فرد لیبرال باشد یعنی فرد علاوه بر اینکه آزادی بی حد و حصر بخواهد، افراد تامین نیازهای خود را از دیگران مطالبه کنند. اولویت حقوق نسبت به وظایف فرد، یعنی فرد فقط مطالبه گر باشد.

نگرش حاصل از ضعف رسانه ای: افراد در ک درستی از پیام های رسانه ای ندارند، نمی دانند مقصود فرستنده چیست، ماهیتش را نمی دانند.

_ شبکه های ماهواره ای:

فردگرایی و آزادی بی حد و حصر ایجاد چنددستگی اعتقادی و هویتی، کاهش ارتباطات عاطفی و کلامی بین خانواده، عادی ساختن خیانت در روابط زناشویی.

_ تلفن همراه:

اعتیاد به تلفن همراه، انتشار اطلاعات خصوصی افراد، امنیت پایین

۲_ عوامل رفتاری:

فردگرایی یعنی فرد خودش را معیار قرار می دهد، کاستی های خودش را معیار می داند؛ که به خودخواهی می انجامد. پنهان کاری می کند، درآمدهای مادی را پنهان می کند، فقط به فکر خودش هست، به فکر ما دیات، به فکر ظاهر خودش است؛ خانواده را رها کرده و اینها از عوامل رفتاری است که به خانواده آسیب می رساند.

جلسه ۸

ادامه مسائل و مشکلات خانواده موثر :

راههای ایمن سازی خانواده از آسیب ها :

۱_ آموزش؛ افزایش کیفیت تعامل زن و شوهر، بالا بردن آگاهی، نیاز های همسر، شناخت تفاوت های جنس زن و جنس مرد، آموزش مهارت های خانوادگی.

۲_ ارزیابی مستمر و روابط خانوادگی؛ انسان مسلمان در هر روز فرصتی را برای بررسی و محاسبه رفتارهای خود اختصاص می دهد و در این رفتار مداومت می کند.

۳_ مواجهه صحیح با عیوب همسر؛ چشم پوشی از خطای همسر به گونه ای که آبرو و احترام همسر حفظ شود، اصلاح رفتار خود، قبول عذرخواهی دیگری و انتقاد پذیر بودن.

۴_ مدیریت خشم؛ شناخت علت خشم گاهی مشکلات جسمی، گاهی مشکلات روانی مثل احساس ناامنی.

بی توجهی به خواسته ها و تمسخر، تندخویی این از مباحثی است که ممکن است مرد غفلت کند. در مورد زن بی توجهی به نظافت و آراستگی و تحقیر مرد این از مباحثی است که باعث آزردهی مرد می شود و گذشت و قناعت و پایین آوردن سطح توقع از مباحث راه های ایمن سازی خانواده است.

۵_ حل مسئله؛ باید مسائل را واضح، روشن و دقیق تعریف کرد و کلی نباشد؛ جزئی باشند. مشخص باشد مشکل کجاست؟

روشن شدن مسئله و اینکه آیا مشکل عاطفی ست. عدم توجه به نیازهای جنسی هست که هدف مشخص بشود. انگیزه مشخص بشود. نیاز مشخص بشود. تا خانواده ایمن گردد.

جلسه ۹

فرزند آوری:

۱_ اهمیت و جایگاه فرزند آوری در اسلام : قرآن در این باره می فرماید: لله ملك السماوات و الارض يخلق ما يشاء يهب لمن يشاء اناثا ويهب لمن يشاء الذكور (شورا ۴۲) فرمانروایی آسمانها و زمین فقط از آن خداست و هر چه را بخواهد می آفریند به هر کس بخواهد دختر می بخشد و به هر کس بخواهد پسر می بخشد.
این آیه دلالت بر این دارد که فرزند پسر و دختر هر دو هدیه الهی و آسمانی به والدین هستند چنان که قرآن در بیان ویژگی های «عباد الرحمان بندگان خداوند مهربان» می فرماید:
والذين يقولون ربنا هب لنا من ازواجنا وذرياتنا قره اعين ن و اجعلنا للمتقين اماما(فرقان ۲۵):
و کسانی که میگویند ای پروردگار ما از همسران ما و نسل ما به ما روشنی چشمان ببخش و ما را پیشوای باتقویان قرار ده.

کلام مشهور پیامبر که می فرماید: هرگاه شخصی از دنیا برود عملش قطع می شود و دیگر حسناتی برای او ثبت نمی شود، مگر از سه چیز « صدقه جاریه (کار خیر ماندگار)، اثر علمی، که از آن استفاده شود و فرزند صالحی که برای او دعا کند.

۲_ آثار و فواید فرزند آوری:

۱_ آثار و فواید روحی و روانی (۱) احساس دوست داشتن و محبوب بودن ۲ نشاط و سلامتی روان ۳ امید به آینده ۴ تداوم زندگی ۵_ رشد شخصیت)

_ احساس دوست داشتن و محبوب بودن

_ نشاط و سلامتی روان :

ویل دورانت می گوید: زناشویی بدون فرزند پژمرده است؛ پس از آوردن فرزند شکفته می شود.

مایکل ارگایل می گوید: متاهلان دارای فرزند از متاهلان بدون فرزند شادترند.

نظریه راسل (وفیلدمن):

گذراندن وقت با کودک و بازی با او یکی از بهترین لحظاتی است که می تواند به پدر و مادر انرژی و نشاط ببخشد.

_ امید به آینده؛ زیرا فرزندان که صحیح تربیت می شوند غیر از اینکه خود آنان مسیر سعادت را در زندگی طی می کند باعث افتخار پدر و مادر می گردد و امید به آینده را در آنها ایجاد می کنند.

_ تداوم زندگی: فرزندآوری نمودار تمایل والدین به جاودانگی است زندگی به والدین تداوم حیات می بخشد و با تولد فرزندان احساس حیات و تداوم زندگی میکنند و احساس جاودانگی می کنند.

_ رشد شخصیت:

«هن و هارتکا» از مطالعات خود درباره شخصیت به این نتیجه رسیدند که سازمان روانی انسان با پذیرفتن نقش پدر و مادری به کمال می رسد.

؛ پس پدر و مادر با فرزندآوری به رشد شخصیت می رسند. مطابق نظریه رشد «اریکسون» در میانسالی میل به تربیت و پرورش دیگران در انسان به وجود می آید. «اریکسون» معتقد است داشتن فرزند علامتی شاخص برای موفقیت شخصی است که موجب احساس افتخار، عزت و رضایتمندی است. تربیت هر فرزند سبب رشد صفات اخلاقی می شود صفاتی مانند گذشت و فداکاری، دوری از خودخواهی، توجه به نیازهای دیگران، صبر و سعه صدر.

۲- اثر و فواید جسمانی: نتایج تحقیقات پژوهشگران نشان می دهد که داشتن فرزند موجب کاهش فشار خون والدین، افزایش تمایل به یادگیری، استفاده بیشتر از قدرت تعقل و افزایش اعتماد به نفس درک بهتر زیبایی ها و شادی والدین می گردد و مادر شدن خطر ابتلا به بیماری های قلبی و بیماری های مانند سرطان سینه را کاهش می دهد. به این علت بعضی از بیماریها مثل ناراحتی قلبی و سرطان کاهش پیدا می کند؛ که شادی که از وجود فرزند فرزند ایجاد می شود؛ باعث می شود سلول ها در بدن به نوسازی خود مشغول شوند. هورمون هایی که در بدن تولید می شود به سلامت قلب و سلامت سلول ها کمک می کند. همچنین هر بارداری باعث می شود مادر را در مقابل سرطان تخمدان تا ۴۰ درصد محافظت میکند و کاهش میدهد شیردهی باعث کاهش سرطان سینه رحم و تخمدان می گردد و مادران شیرده و زنانی که دست کم به مدت دو سال شیردهی داشتند در آینده کمتر به بیماری های قلبی عروقی مبتلا می شوند.

۳- اثر و فواید خانوادگی (۱) استحکام خانواده ۲ پویایی خانواده ۳- گسترش ارتباطات خانوادگی):

- استحکام خانواده والدین به لحاظ ایجاد شبکه ارتباطی جدید پس از تولد فرزند جاذبه ها، دل مشغولی ها و سرگرمی های تازه ای می یابند. خانواده های بی فرزند بیش از خانواده های دیگر در معرض گسست قرار دارند. پویایی خانواده؛ یکی از عوامل پایداری زندگی داشتن تنوع مناسب است تولد فرزند جدید فرصتی برای تنوع بخشیدن به زندگی و رهایی از دلتنگی است «ویل دورانت» در توصیف حالت پدر و مادر می نویسد این زن است که توانایی های تازه ای به دست آورده مادری چنان شکیبا و مهربان می شود و مرد مسئولیتی می پذیرد که او را پخته کرده افق دیدش را وسیع می سازد.

- گسترش ارتباطات خانوادگی: تولد فرزند باعث می شود که آنها دوستان خانوادگی جدیدی پیدا کنند و برخورداری از حمایت اجتماعی جدید است. - فرزند بر فرایند اجتماعی شدن و جامعه پذیری والدین تاثیر می گذارد.

- کودکان به پدر و مادر اعتبار بخشیده.

- تقویت انگیزه مراقبت از خویش برای رسیدگی به فرزندان.

- انتقال ارزشهای فکری اخلاقی و معنوی و دارایی مادی زن و شوهر به نسل های بعد.

- بهره مندی از لذت مادری و پدری

پدر و مادر ضمن اینکه فرزند پیدا می کنند علاوه بر اینکه تجربه آنها بالاتر می رود فداکاری و گذشت پیدا می کند.

ناباروری (علل ناباروری عوامل موثر بر ناباروری درمان ناباروری)

عوامل موثر بر ناباروری:

- تغذیه ناسالم؛ رژیم غذایی صحیح همراه با فعالیت بدنی متعادل ایجاد تخمک گذاری منظم و افزایش قدرت باروری زنان همچنین مصرف ویتامین های E و C و روی و اسید فولیک برای تولید تخمک بسیار اثرگذار است. مصرف ویتامین A نیز در بهبود عملکرد غدد تولید مثل موثر است. فست فود ها، انواع کنسرو، سوسیس، کالباس، چپیس، پفک، نوشابه های گازدار، مواد رنگی خوراکی ها تغذیه ناسالم و عوامل ناباروری هستند.

- مواد فریز شده؛

یکی از آثار منفی فریز کردن مواد غذایی از بین رفتن سلنیوم است سلنیوم در تقویت تولید مثل، افزایش باروری مرد و رشد جنین موثر است غذاهای فریز شده باعث ضعف بدن میشود که موجب ناتوانی رحم و ضعف اسپرم می باشد.

شرایط روحی و روانی؛ استرس محیطی کاهش تخمک گذاری و همچنین افسردگی و اضطراب را به دنبال خواهد داشت و بر مغز زنان اثر نامطلوب می گذارد و سبب تغییر در میزان هورمون های اصلی بدن و در نتیجه موجب ناباروری میشود. نوع لباس؛ سبب بالا رفتن دمای بدن و باعث آسیب خون رسانی به بدن و آسیب به اسپرم ها می شود. _فعالتهای بدنی؛ تعادل در ورزش ، چاقی باعث تغییر هورمون های جنسی میشود. کم کاری تیروئید باعث چاقی و در نتیجه کم هوشی جنین میشود.

تکنولوژی؛ امواج باعث سرگیجه، افزایش فشار خون و مشکلات باروری می شود و سلول جنسی مردانه را دچار اختلال می کند.

_مواد مخدر و مشروبات؛ پژوهش ها نشان می دهد که اعتیاد مادران باعث کاهش رشد جنین، زایمان زودرس، احتمال سقط جنین و مشکلات تنفسی و پایین بودن وزن نوزاد به هنگام تولد میشود. مصرف الکل در زنان ضمن ایجاد بی نظمی در تولید مثل و باعث کاهش عملکرد تخمدان میشود. مصرف الکل در مردان با کاهش تعداد و حرکت اسپرم و کاهش سطح تستوسترون ؛ ناتوانی جنسی را به دنبال می آورد.

مصرف سیگار؛ مصرف سیگار با ایجاد اختلالات هورمونی در مردان موجب اسپرم غیرنرمال و در زنان باعث سرطان دهانه رحم و سقط جنین می شود مصرف سیگار(نیکوتین) بر جنین نیز تأثیر می گذارد و احتمال لب شکری شدن و شکاف کام هیدروسفالی (جمجمه بزرگ) و میکروسفالی (جمجمه کوچک) را چند برابر افزایش می دهد.

عوامل موثر در فرزند پروری(دوران بارداری تا نیاز جنسی اصول تربیت فرزند)

۱_ دوران بارداری؛ تربیت فرزند باید از قبل از تولد مورد توجه قرار گیرد زیرا همسر اثرگذارترین عامل در تربیت آینده فرزند محسوب می شود. افکار و حالات روانی و رفتار والدین حین انعقاد نطفه بر فرزند اثرگذار خواهد بود. « اولین مولفه مهم رعایت حریم الهی و ترک محارم الهی از سوی پدر و مادر است» پرهیز از غذای حرام پیش از انعقاد نطفه و هنگام شکل گیری سلول های اولیه است زیرا همانطور که غذای مسموم موجب بروز اختلال هایی در بدن فرزند میشود غذای حرام نیز تاثیر مخربی بر روح و روان او خواهد گذاشت.

_ عوامل مادی و طبیعی مانند تغذیه مادر داروها و بیماریها اعتیاد

_ عوامل روانی مانند غم ها شادی ها ترس ها و اضطراب ها و اندیشه های مادر

_ عوامل اجتماعی مانند رفتار های دیگران به ویژه رفتار زن با مادر و ارتباطات اجتماعی او _عوامل معنوی مانند ارتباط با خدا غذای حلال نیت خالص و خصوصیات اخلاقی مادر؛ تاثیر این عوامل بر فرزند در رحم مادر تا حدی است که در سرنوشت او در بزرگسالی اثر خواهد گذاشت پدران نیز مسئولیت خطیری برعهده دارند مانند فراهم نمودن آرامش خاطر و سلامت روانی و عاطفی مادر، تلاش برای تامین نیازهای زیستی ، روانی و اجتماعی و سیراب ساختن وی از منبع محبت.

پس در مرحله بارداری و جنین:

_عوامل ماده و طبیعی _عوامل روانی، تامین نیازهای جسمانی فرزند، تامین غذای سالم و طعام حلال ، تکامل شخصیت کودک، بهداشت کودک نظافت، و عوامل آسیب زا و حوادث آسیب زا، زمینه سازی ورزش و بازیهای مطلوب؛ از جمله حقوق پدر و مادر برای فرزند است.